

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ตามแนวความคิดดั้งเดิม “บริษัท” เป็นองค์กรธุรกิจประเภทหนึ่งซึ่งเกิดจากรวมตัวกันของบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรสูงสุด (Profit maximization) และแบ่งผลกำไรอันเกิดจากการดำเนินงานของบริษัทนั้น การจัดตั้งบริษัทเกิดขึ้นจากความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market Failure) ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสภาพภายนอก (Externalities) การประหยัดจากขนาด (Economic of Scale) และความอสมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) การจัดตั้งบริษัทในระยะแรกเป็นการรวมตัวกันของบุคคลเพียงไม่กี่คน โดยบุคคลดังกล่าวเป็นทั้งผู้ถือหุ้น และกรรมการของบริษัท เนื่องจากโครงสร้างการจัดการของบริษัทเป็นไปในลักษณะที่ไม่ซับซ้อน ง่าย ๆ ใด ๆ ก็ดี ต่อมาเมื่อการทำธุรกิจการค้าเจริญเติบโตมากขึ้น การลงทุนในรูปแบบของการจัดตั้งบริษัทก็มีการขยายตัวจากการระดมเงินทุนจากบุคคลในวงจำกัดเป็นการระดมทุนจากประชาชนทั่วไป ซึ่งก่อให้เกิดตลาดทุน (Capital Market) หรือตลาดหุ้น (Stock Market) เพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ของบริษัทต่าง ๆ และเมื่อมีการเจรจาระหว่างประเทศเพื่อเปิดเสรีทางการค้าทำให้การลงทุนระหว่างประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยมีการจัดตั้งบริษัทข้ามชาติ (Multinational Corporation) เพื่อดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศในรูปแบบของการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ภายใต้ข้อสมมุติฐานของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศผู้ลงทุน (Home Country) และประเทศผู้รับการลงทุน (Host Country) ทั้งในส่วนของความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรการผลิต การจัดเก็บภาษีอากร หรือการสร้างกฎเกณฑ์ของรัฐบาลเพื่อปกป้องการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้เป็นอุปสรรคทางการค้าที่สำคัญที่ทำให้นักลงทุนต่างชาติตัดสินใจจัดตั้งบริษัทในต่างประเทศมากกว่าการลงทุนระหว่างประเทศในรูปแบบอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การส่งออกสินค้า (Export) การอนุญาตให้ใช้สิทธิ (Licensing) หรือการทำสัญญาเพื่อการจัดการ (Management Contracts) เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้บริษัทสมัยใหม่มีการกระจายความเป็นเจ้าของหุ้นไปยังผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนมาก

การที่ความเป็นเจ้าของหุ้นของบริษัทมีการกระจายไปยังผู้ถือหุ้นจำนวนมากย่อมทำให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของบริษัทได้ทั้งหมด ทั้งนี้หุ้นเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งภายใต้กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิน ซึ่งเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิในการแต่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งตนไว้วางใจเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการ หรือดูแลทรัพย์สินแทนตน ในทำนอง

เดียวกันผู้ถือหุ้นในฐานะเป็นเจ้าของบริษัทจึงอาจจะแต่งตั้งกรรมการบริษัทเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการบริษัทแทนตน โดยกรรมการบริษัทมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานของบริษัทเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท ดังนั้นจึงเกิดหลักการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการ (Separate of Ownership and Control) ระหว่างผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นเจ้าของบริษัท และกรรมการซึ่งเป็นผู้จัดการบริษัท ซึ่งหลักการดังกล่าวนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการตัวแทน (Agency Problem) ที่เกิดจากผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของผู้ถือหุ้นและกรรมการบริษัท กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นซึ่งนำเงินหรือทรัพย์สินมาลงทุนในบริษัทย่อมคาดหวังที่จะได้รับผลกำไรสูงสุดจากการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจึงเป็นจำนวนที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัทโดยตรง ในขณะที่กรรมการบริษัทซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการบริษัทของบริษัทจะได้รับค่าตอบแทนในรูปของเงินเดือนในอัตราที่แน่นอนและไม่ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นกรรมการบริษัทจึงไม่มีสิ่งจูงใจ (Incentive) ในการที่จะดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บริษัท จึงทำให้การดำเนินงานของบริษัทไม่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับความเสียหาย

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดทำให้ผู้ถือหุ้นไม่สามารถควบคุม หรือตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างเต็มที่ คือ ความอสมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) เกี่ยวกับการจัดการบริษัทระหว่างผู้ถือหุ้นกับกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหา Adverse Selection และปัญหา Moral Hazard ซึ่งทำให้กรรมการบริษัทลงทุนในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง หรือฉวยโอกาสกระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจทำได้โดยการให้โบนัส หรือเงินพิเศษเพื่อเป็นสิ่งจูงใจกรรมการหรือพนักงานของบริษัท หรือการแบ่งสัดส่วนการถือหุ้นให้กรรมการหรือพนักงานเพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกในความเป็นเจ้าของซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในการดำเนินงานของบริษัทซึ่งจะทำให้กรรมการจัดการบริษัทโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของบริษัทมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สำหรับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยรายผู้ถือหุ้นข้างมากมักจะเป็นกรรมการซึ่งทำหน้าที่ในการจัดการบริษัทซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการและตัวแทนได้เช่นกันแต่เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นข้างมาก (Majority Shareholders) ซึ่งเป็นผู้จัดการบริษัท (Controlling Shareholders) และผู้ถือหุ้นข้างน้อย (Minority Shareholders) ซึ่งไม่เพียงแต่จะไม่มีสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการ และตรวจสอบ (Monitoring) การดำเนินงานของบริษัท เนื่องจากการตรวจสอบการดำเนินงานของกรรมการบริษัทโดยผู้ถือหุ้นจะต้องมีต้นทุนค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ซึ่งการตรวจสอบโดยผู้ถือหุ้นคนใดคนหนึ่งย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นทุกคนย่อมก่อให้เกิดปัญหา Free Rider ซึ่งอาจจะทำให้การดำเนินงานของกรรมการบริษัทไม่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การ

ตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทอาจจะเป็นการตรวจสอบจากภายนอก ได้แก่ การตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของบริษัท หรือการควบคุมโดยตลาดทุนก็ได้

จากปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงเกิดแนวความคิดในการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการกลับไปสู่การประกอบธุรกิจในยุคแรกที่นิยมดำเนินงานโดยผู้ประกอบการคนเดียว (Sold Proprietorships) โดยผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัท ได้รับประโยชน์จากหลักการจำกัดความรับผิดภายใต้เงาบังของความเป็นนิติบุคคลของบริษัท ซึ่งการจำกัดความรับผิดของผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัทเป็นการผลักระเบกความเสียหายให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัท เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทไม่สามารถเรียกให้ผู้ถือหุ้นรับผิดเป็นส่วนตัวในหนี้ของบริษัทนอกเหนือจากจำนวนเงินค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นถือได้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันตามกฎหมายของบางประเทศยังมีการอนุญาตให้ผู้ประกอบการคนเดียวมีความรับผิดเช่นเดียวกับผู้ถือหุ้นของบริษัทโดยไม่จำเป็นต้องจัดตั้งบริษัท

ในส่วนของการจัดการผู้ถือหุ้นและกรรมกรของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว มักจะเป็นบุคคลคนเดียวกัน กรรมกรในฐานะผู้ถือหุ้นของบริษัทย่อมบริหารจัดการกิจการของบริษัทเพื่อประโยชน์ของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม ซึ่งขัดต่อทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างตัวการตัวแทน (Principle Agent Theory) ที่ถือว่ากรรมกรเป็นตัวแทนของบริษัท เนื่องจากกรรมกรจะต้องดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของบริษัท โดยที่บริษัทและผู้ถือหุ้นมีสภาพเป็นบุคคลแยกออกจากกัน แต่ในความเป็นจริงการที่ผู้ถือหุ้นและกรรมกรบริษัทเป็นบุคคลคนเดียวกัน ย่อมทำให้กรรมกรไม่ได้ดำเนินงานของบริษัทในฐานะเป็นตัวแทนของบริษัท แต่เป็นการดำเนินงานเสมือนเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นการดำเนินงานของบริษัทเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวของประเทศต่าง ๆ พบว่าในระยะเริ่มแรกเจตนารมณ์ของกฎหมายที่อนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเดียวเพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แต่เนื่องจาก ต่อมากฎหมายอนุญาตให้บริษัทสามารถได้มา หรือถือหุ้นของบริษัทอื่นได้ จึงเป็นช่องทางให้แก่นักลงทุนในการจัดตั้งบริษัทในลักษณะของบริษัทในเครือ หรือกลุ่มบริษัท (Corporate Groups) เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ภายใต้กระแสการเปิดเสรีในการลงทุนข้ามชาติ ทำให้มีการใช้กลยุทธ์การลงทุน โดยการจัดตั้งบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Wholly Owned Subsidiary) ในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งเหตุผลของการที่บริษัทข้ามชาติเลือกที่จะ

ลงทุนทางตรงโดยการจัดตั้งบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดแทนการจัดตั้งกิจการร่วมค้า (Joint Venture) ร่วมกับบริษัทท้องถิ่นก็เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนการดำเนินงาน (Transaction Cost) เป็นจำนวนมากโดยไม่ อย่างไรก็ดี ในบางกรณีบริษัทข้ามชาติก็เลือกที่จะลงทุนในรูปแบบของการจัดตั้งกิจการร่วมค้ากับบริษัทท้องถิ่น หากผู้ลงทุนมีความไม่มั่นใจเกี่ยวกับเสถียรภาพหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศผู้รับการลงทุน หรือในกรณีที่บริษัทข้ามชาติยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจระหว่างประเทศซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของบริษัทหากมีการจัดตั้งบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด

อย่างไรก็ดี จากการศึกษากฎหมายบริษัทที่อนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวของประเทศต่าง ๆ พบว่าส่วนใหญ่จะอนุญาตให้บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลสามารถเป็นผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัทได้ โดยการเกิดขึ้นของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว อาจะเกิดจากการจัดตั้งบริษัทโดยบุคคลเพียงคนเดียว หรือการที่หุ้นทั้งหมดของบริษัทได้กลายมาเป็นของบุคคลเพียงคนเดียวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว หรือการแปรสภาพจากบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นหลายคนเป็นบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว หรือในทางกลับกันกรณีที่บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวมีผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นทำให้กลายเป็นบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นหลายคนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด นอกเหนือในส่วนของการจัดการบริษัทกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ไม่มีการบัญญัติห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นของบริษัททำหน้าที่เป็นกรรมการบริษัทในขณะเดียวกันด้วย ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัทจึงมักจะดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัทเพื่อทำให้ง่ายต่อการจัดการและการควบคุมการดำเนินงานของบริษัททั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการตัวแทน (Agency Problem) ที่อาจจะเกิดขึ้นภายในบริษัท ซึ่งในกรณีของบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดกรรมการของบริษัทลูกมักจะเป็นชุดเดียวกับกรรมการของบริษัทแม่เพื่อให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปตามนโยบายที่บริษัทแม่กำหนด และยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกรรมการของบริษัทแม่และกรรมการของบริษัทลูก ดังนั้นการดำเนินงานของบริษัทลูกในต่างประเทศจึงถูกครอบงำโดยการกำหนดนโยบาย รวมถึงการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทโดยบริษัทแม่อย่างสิ้นเชิง

จากการเปรียบเทียบในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยราย และบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวพบว่าบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวมีลักษณะที่แตกต่างจากบริษัทประเภทอื่นในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การจัดการบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก หรือบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยรายมักจะเกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการตัวแทน (Agency Problem) ทั้งความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นกับกรรมการบริษัทซึ่งเป็นบุคคลภายนอก หรือความขัดแย้งระหว่างผู้ถือหุ้นข้างน้อย (Minority Shareholders) กับผู้ถือหุ้นข้างมาก (Majority Shareholders) ซึ่งมีอำนาจในการจัดการบริษัท (Controlling Shareholders) แต่สำหรับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวมีผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวเป็นเจ้าของ และทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นการจัดการของบริษัทจึงไม่อยู่ภายใต้หลักการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของและการจัดการ และไม่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการตัวแทนระหว่างผู้ถือหุ้นกับกรรมการบริษัท หรือระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกันเอง อย่างไรก็ตาม การจัดการบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศโดยรวม เนื่องจากผู้ถือหุ้นของบริษัทย่อมบริหารบริษัทเพื่อผลประโยชน์ของตนเองแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่สนใจว่าสังคมจะต้องแบกรับความรับผิดชอบอันเป็นผลมาจากการดำเนินงานของบริษัทเพียงใด นอกจากนี้บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวยังอาจจะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักการจำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลของบริษัทเพื่อเป็นเกราะกำบังให้ตนเองไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าจำนวนเงินที่ตนนำมาลงทุนในบริษัท ซึ่งเป็นการผลักภาระในการแบกรับความเสี่ยงจากการดำเนินงานของบริษัทให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัท

2. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเมื่อจดทะเบียนจัดตั้งตามกฎหมายย่อมมีสภาพเป็นนิติบุคคลแตกต่างหากจากผู้ถือหุ้นของบริษัทเช่นเดียวกับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นหลายคน แต่อย่างไรก็ตาม ในคดี Copperweld Corp. v. Independence Tube Corp. ศาลได้พิจารณาว่าแม้ว่าบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็น ผู้ถือหุ้นทั้งหมดจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแยกออกจากผู้ถือหุ้น แต่บริษัทลูกดังกล่าวไม่อาจจะกระทำการสมคบกับบริษัทแม่เพื่อกระทำการอันเป็นการผูกขาดทางการค้าได้ โดยถือว่าบริษัทลูกและบริษัทแม่เป็นหน่วยธุรกิจ (economic entity) เดียวกัน เนื่องจากบริษัทแม่สามารถเข้าควบคุมการดำเนินงานของบริษัทลูกได้ตลอดเวลา นอกจากนี้บริษัทแม่และบริษัทลูกยังมีผลประโยชน์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (unity of interest) ในผลการดำเนินงานของบริษัท

3. ปัจจัยที่นำมาใช้ในการตัดสินใจของบริษัทข้ามชาติในการเลือกลงทุนระหว่างการจัดตั้งกิจการร่วมค้า (Joint Venture) ซึ่งบริษัทเป็นเจ้าของเพียงบางส่วน กับการที่บริษัทเป็นเจ้าของทั้งหมดโดยการจัดตั้งบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Wholly Owned Subsidiary) โดยบริษัทข้ามชาติมักจะเลือกจัดตั้งบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Wholly Owned Subsidiary) เมื่อบริษัทข้ามชาติต้องการอำนาจในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทลูกแต่เพียงผู้เดียวโดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้ร่วมค้าท้องถิ่นซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ภายในบริษัท ซึ่งจะทำได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานของบริษัทลูกแต่เพียง

ผู้เดียว แทนที่จะต้องแบ่งผลกำไรอันเกิดจากการดำเนินงานให้แก่ผู้ร่วมค้าอื่น นอกจากนี้ยังเป็นการปกป้องทรัพย์สิน หรือข้อมูลอันเป็นความลับที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจจากการถูกละเมิดโดยผู้ร่วมค้าท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ดีบริษัทข้ามชาติมักจะเลือกที่จะจัดตั้งกิจการร่วมค้ากับบริษัทท้องถิ่นหากเห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพ หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศผู้รับการลงทุน (Host Country)

4.. ในบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมากมักจะมีการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการที่ชัดเจนมากกว่าในบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยราย หรือบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นเดียว เนื่องจากผู้ถือหุ้นจำนวนมากของบริษัทไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของบริษัทได้ทั้งหมด ตรงกันข้ามในกรณีของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยราย หรือบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวที่ผู้ถือหุ้นของบริษัทมักจะทำหน้าที่เป็นกรรมการบริษัท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์จากการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างเต็มที่ ทั้งยังเป็นการลดปัญหาอันเกิดจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการและตัวแทน (Agency Problem) ระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริษัท แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยรายที่ผู้ถือหุ้นข้างมากเป็นทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของบริษัท (Controlling Shareholders) อาจเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นข้างมากกับ ผู้ถือหุ้นข้างน้อยในบริษัท ซึ่งจากหลักการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการภายในบริษัทหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท กล่าวคือ ในบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวย่อมมีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยกว่าบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก เนื่องจากการที่ผู้ถือหุ้นเป็นผู้จัดการบริษัทย่อมทำให้ผู้ถือหุ้นดังกล่าวดำเนินงานของบริษัทโดยมุ่งหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์สูงสุดเพื่อตนเองมากกว่าจะคำนึงถึงผลกระทบที่สังคมอาจจะได้รับจากการดำเนินงานของบริษัท ต่างกับกรณีของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมากที่มีการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการซึ่งกรรมการบริษัทไม่ได้มีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของบริษัท และผลตอบแทนของกรรมการไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัท จึงทำให้การดำเนินงานของบริษัทไม่เพียงคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น แต่จะคำนึงถึงผลกระทบที่สังคมอาจจะได้รับจากการดำเนินงานของบริษัทด้วย

5. ในส่วนของการตรวจสอบการดำเนินงานบริษัทในบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นข้างมากมักจะเกิดปัญหา Free Rider ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายของบริษัทต่างผลัดภาระแบกรับค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทให้แก่ผู้ถือหุ้นอื่นจนท้ายที่สุดแล้วก็ไม่มีผู้ถือหุ้นรายใดเข้ามาตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัท ประกอบกับการถือหุ้นจำนวนน้อยจึงทำให้ผู้ถือหุ้นไม่มีแรงจูงใจในการตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบไม่คุ้มค่ากับผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นได้รับจากการดำเนินงานของบริษัท ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้

กรรมการบริษัทบริหารจัดการบริษัทตามอำเภอใจ หรือฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์จากการดำเนินงานของบริษัทเพื่อตนเองโดยมิชอบ เช่นเดียวกันในกรณีของบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นน้อยรายผู้ถือหุ้นข้างน้อยมักจะเป็นเพียง Passive Shareholders โดยมีผู้ถือหุ้นข้างมากเป็น Active Shareholders โดยผู้ถือหุ้นข้างน้อยจะไม่เข้ามาตรวจสอบการจัดการบริษัท ซึ่งนอกจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ในบางกรณี ผู้ถือหุ้นข้างน้อยก็เป็นเพียงผู้ถือหุ้นแทน (Nominees) ผู้ถือหุ้นข้างมากด้วยเหตุผลเพื่อให้จำนวน ผู้ถือหุ้นครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

6. สำหรับผลกระทบต่อการค้ากับดูแล (Corporate Governance) การจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวซึ่งผู้ถือหุ้นมักจะทำหน้าที่เป็นกรรมการบริษัทด้วย จึงทำให้กรรมการดำเนินงานของบริษัทเสมือนเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นแทนที่จะเป็นการดำเนินงานในฐานะเป็นตัวแทนของบริษัท ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้หลักการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการ ที่กำหนดให้กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความไว้วางใจ (Fiduciary Duties) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง (duty of care) และด้วยความซื่อสัตย์ (duty of loyalty) รวมถึงการรักษาผลประโยชน์ของบริษัทเป็นหลักการที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้สำหรับกรรมการในบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว นอกจากนี้ด้วยข้อจำกัดของการมีผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวทำให้หลักความเสมอภาคซึ่งสิทธิในระหว่างผู้ถือหุ้นทั้งหลาย อำนาจของผู้บริหารบริษัท ตลอดจนหลักความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นทั้งหลายไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป

จากการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ จึงสรุปได้ว่าบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเป็นบริษัทที่มีลักษณะพิเศษซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลักกฎหมายบริษัทหลายประการ ดังนี้

1) การที่กฎหมายอนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว หรือยอมให้บริษัทที่จำนวนผู้ถือหุ้นของบริษัทลดลงเหลือเพียงคนเดียวสามารถดำเนินงานต่อไปได้เป็นการแสดงให้เห็นว่าจำนวนของผู้ถือหุ้น หรือการรวมกลุ่มกันของบุคคลไม่ใช่สาระสำคัญของการดำรงอยู่ของบริษัทอีกต่อไป เพราะแม้ผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวก็สามารถจัดตั้งบริษัทได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการระดมทุนจากบุคคลจำนวนมาก เนื่องจากถึงอย่างไรความผิดของผู้ถือหุ้นก็จำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นนำมาลงในบริษัทเท่านั้น

2) บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวทำให้หลักเจตนาของบุคคลต่าง ๆ ที่ตกลงเข้ากันเพื่อดำเนินกิจการร่วมกัน ไม่มีความหมายอีกต่อไป เนื่องจากการบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเกิดจากเจตนาของบุคคลเพียงคนเดียวในการจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจ

3) ทำให้ทฤษฎีสภาพความเป็นนิติบุคคลที่แท้จริง เป็นเพียงเทคนิคทางกฎหมายที่ผู้ถือหุ้นใช้เพื่อจำกัดความรับผิดชอบของตนในหนี้ของบริษัท แต่อย่างไรก็ดี หากศาลเห็นว่าผู้ถือหุ้นมีเจตนาที่จะใช้สภาพความเป็นนิติบุคคลเป็นเกราะกำบังเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดศาลจะตัดสินคดีโดยให้หลักการไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัท (Lifting or Piercing the Corporate Veil) เพื่อให้ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินงานของบริษัท

4) บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวทำให้หลักการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการ (Separation of Ownership and Control) ซึ่งพัฒนามาจากการลงทุนที่มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น กลับสู่หลักการเดิมที่ผู้ถือหุ้นเป็นทั้งผู้นำเงินมาลงทุนในบริษัทและเป็นผู้จัดการบริษัทในขณะเดียวกันด้วย ซึ่งแม้ว่าจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการตัวแทนก็ตาม แต่ก็อาจจะทำให้การดำเนินงานของบริษัทไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้ถือหุ้นอาจจะไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการบริหารจัดการบริษัท นอกจากนี้ในกรณีของบริษัทลูกที่บริษัทแม่เป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Wholly Owned Subsidiary) ซึ่งบริษัทแม่เป็นควบคุมการดำเนินงานของบริษัทลูกโดยสิ้นเชิง และส่วนใหญ่กรรมการของบริษัทแม่และกรรมการของบริษัทลูกมักจะเป็นชุดเดียวกันย่อมทำให้เกิดการผูกขาดทางการค้าได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการที่มีผู้แข่งขันน้อยราย ซึ่งอาจจะทำให้ผู้บริโภค หรือประชาชนได้รับความเสียหายจากการดำเนินงานเพื่อแสวงหาประโยชน์สูงสุดของบริษัท

5) เมื่อการจัดการบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวไม่มีการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการจัดการ จึงทำให้การตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทโดยผู้ถือหุ้น ไม่มีความหมายอีกต่อไป เนื่องจากหากมีการตรวจสอบก็เท่ากับว่าผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวตรวจสอบการดำเนินงานของตนเอง แต่อย่างไรก็ดี ผู้ถือหุ้นอาจจะถูกตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบภายนอกซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัท

6) การที่กฎหมายรองรับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวทำให้หลักการต่าง ๆ ในกฎหมายบริษัท ได้แก่ หลักความเสมอภาคซึ่งสิทธิในระหว่างผู้ถือหุ้นทั้งหลาย อำนาจของผู้บริหารบริษัท ตลอดจนหลักความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นทั้งหลายไม่มีความหมายอีกต่อไป เนื่องจากผู้ถือหุ้นของบริษัทมีเพียง คนเดียวจึงไม่สามารถเปรียบเทียบเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ถือหุ้นอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นหลายคน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวของประเทศต่าง ๆ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะหากมีการยอมรับการจัดตั้ง หรือการดำรงอยู่ของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวตามกฎหมายบริษัทของไทย ดังนี้

1. กฎหมายที่บังคับใช้

สำหรับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวอาจจะมีการตราบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวในลักษณะของกฎหมายเฉพาะ หรืออาจจะบัญญัติเป็นหมวดหนึ่งของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้ ทั้งนี้ นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวโดยอนุโลม

2. รูปแบบ

ควรมีการกำหนดให้บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเป็นรูปแบบของบริษัทจำกัด (Private Limited Liability Company) เท่านั้น เนื่องจากบริษัทมหาชนจำกัดมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการระดมเงินทุนจากประชาชนเป็นการทั่วไป และควรกำหนดถึงการที่ไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งในรูปแบบของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว เนื่องจากเป็นกิจการที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และประชาชนเป็นการทั่วไป

3. การจัดตั้ง

บทบัญญัติของกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะควรจะรองรับทั้งในกรณีที่มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดด้วยผู้เริ่มก่อการ หรือผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียว และในกรณีที่หุ้นทั้งหมดของบริษัทตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียว

4. ทุน

กฎหมายควรจะกำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของบริษัทไว้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาอันเกิดจากการจัดตั้งบริษัทด้วยเงินทุนต่ำ (Thin Capitalization) โดยอาจจะไม่กำหนดเพดานขั้นสูงของทุนจดทะเบียนของการจัดตั้งบริษัทดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี การไม่กำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นสูงของบริษัทไว้ อาจจะทำให้บริษัทมีการขยายกิจการอย่างไม่จำกัด ทำให้บริษัทมีขนาดใหญ่ และครอบงำส่วนแบ่งของตลาดในการผลิต หรือการประกอบการอย่างค้ำอย่างหนึ่งโดยผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ประกอบการเพียงคนเดียว

5. ผู้ถือหุ้น

ผู้ถือหุ้นของบริษัทอาจจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลก็ได้ แต่บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวแห่งหนึ่งจะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวอีกแห่งหนึ่งไม่ได้เพื่อเป็นการป้องกันการผูกขาดทางการค้า

6. ที่ประชุมผู้ถือหุ้น

ผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัทเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในส่วนที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยจะต้องมีการจัดทำมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้หากไม่ปฏิบัติตามข้อมมีความผิดตามกฎหมาย แต่ไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ของมติการประชุมนั้น นอกจากนี้ควรระบกำหนดไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนว่าไม่ให้มีน้ำหนักเสียงข้างมากมาใช้ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว

7. ความรับผิดของผู้ถือหุ้น

ในส่วนของความรับผิดของผู้ถือหุ้นควรมีการกำหนดให้ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นนำมาลงทุนในบริษัทเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ดีควรมีการกำหนดข้อยกเว้นการจำกัดความรับผิดของผู้ถือหุ้น โดยการปรับใช้หลักการ ไม่คำนึงถึงสภาพนิติบุคคลของบริษัท (Piercing the Corporate Veil) ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นใช้บริษัทเป็นเกราะกำบัง (Corporate Shield) เพื่อการกระทำการฉ้อโกง หรือใช้บริษัทเป็นเครื่องมือเพื่อการกระทำความผิดมิชอบด้วยกฎหมายทำซึ่งทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย หรือในกรณีที่มีการจัดตั้งบริษัทด้วยทุนต่ำ (Thin Capitalization) เพื่อจำกัดความรับผิดของตนเอง โดยให้ถือว่าการกระทำของบริษัทในกรณีดังกล่าวเป็นการกระทำของผู้ถือหุ้นคนเดียวของบริษัท ดังนั้นบริษัทจึงเป็นเพียงตัวตนที่สอง (alter ego) ของผู้ถือหุ้น และกำหนดให้ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดเป็นส่วนตัวในหนี้ของบริษัท

8. องค์กรประชุม

การจัดให้มีการประชุมสำหรับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวไม่ว่าผู้ถือหุ้นคนเดียวของบริษัทเข้าร่วมประชุมเอง หรือมอบอำนาจให้แก่บุคคลอื่นเข้าร่วมประชุมก็ถือว่าเป็นองค์กรประชุม

9. การจัดการบริษัท

บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวจะต้องมีกรรมการบริษัทอย่างน้อยหนึ่งคนขึ้นไป โดยกรรมการบริษัทจะต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ทั้งนี้กรรมการบริษัทอาจจะเป็นผู้ถือหุ้น หรือบุคคลภายนอกก็ได้ โดยกรรมการย่อมมีฐานะเป็นตัวแทน (agent) ของบริษัทดังนั้นการดำเนินงาน

ต่าง ๆ ของกรรมการช่อมผูกพันบริษัทบริษัท เว้นแต่มีการกำหนดข้อจำกัดไว้ในข้อบังคับของบริษัท และบุคคลภายนอกได้รู้ถึงข้อจำกัดนั้น

ผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัท หรือกรรมการบริษัทที่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นไม่สามารถกู้ยืมเงิน จากบริษัทได้ไม่ว่าจะกระทำในรูปแบบใด และห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนเดียวของบริษัทจัดให้บริษัทเข้า คำประกัน หรือรับรองข้อผูกพันต่าง ๆ ที่ผู้ถือหุ้น หรือกรรมการของบริษัทมีต่อบุคคลภายนอก

นอกจากนี้บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวจะต้องจัดทำงบการเงินประจำปีแล้วนำเสนอให้แก่ หน่วยงานของรัฐเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดโดยทั่วไป เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถตรวจสอบ การจัดทำบัญชี รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากผลกำไรจากการดำเนินงานของ บริษัท

10. การตรวจสอบบริษัท

กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ทำหน้าที่ในการ ประเมินผลระบบการควบคุมภายใน และการดำเนินงานของบริษัท รวมถึงความน่าเชื่อถือของงบ การเงินของบริษัท โดยคณะอนุกรรมการตรวจสอบจะต้องเป็นบุคคลภายนอกที่มีความเป็นอิสระ เพื่อให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างหลักประกันเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของ บริษัท โดยคณะอนุกรรมการมีอำนาจในการตรวจสอบการจัดทำบัญชี (Account Audit) และ ตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัท (Performance Audit) รวมทั้งแต่งตั้ง และถอดถอนผู้สอบบัญชี อิสระ

ในส่วนของผู้ตรวจสอบบัญชีจะต้องกำหนดห้ามมิให้ผู้ถือหุ้น รวมถึงคู่สมรส บิดามารดา หรือบุตรของผู้ถือหุ้นเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของบริษัท เพื่อให้ผู้ตรวจสอบบัญชีของบริษัทมีความ เป็นอิสระ

11. การแปรสภาพบริษัท

การแปรสภาพบริษัทแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

- 1) กรณีที่บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวกลายเป็นบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นหลายคน
- 2) กรณีที่บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นหลายคนแปรสภาพมาเป็นบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้น

คนเดียว

ควรกำหนดให้บริษัทที่มีการแปรสภาพอื่นจดทะเบียนต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ และ กำหนดโทษปรับในกรณีที่บริษัทฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม

12. การเลิกบริษัท

- 1) ให้นำเหตุแห่งการเลิกบริษัทจำกัดโดยทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
- 2) ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดลดลงน้อยกว่าเจ็ดคนไม่เป็นเหตุให้เลิกบริษัท โดยในกรณีที่ผู้ถือหุ้นของบริษัทลดลงน้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่ลดน้อยลงกว่าสองคนให้นำบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวมาบังคับใช้โดยอนุโลม
- 3) ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นถึงแก่ความตาย หรือล้มละลายไม่เป็นเหตุให้เลิกบริษัท โดยทายาท หรือผู้แทนของผู้ถือหุ้นสามารถดำเนินงานของบริษัทต่อไปได้
- 4) ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัท ควรกำหนดอำนาจให้ผู้ถือหุ้นสามารถกำหนดในข้อบังคับของบริษัทได้ว่าในกรณีที่ผู้ถือหุ้นถึงแก่ความตาย หรือล้มละลาย ให้บุคคลอื่นสามารถดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการและดำเนินการในบริษัทแทนผู้ถือหุ้นที่ถึงแก่ความตาย หรือล้มละลายนั้นได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในประเทศที่อนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวจะมีการบัญญัติกฎหมายเป็นพิเศษเพื่อบังคับใช้กับบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียว โดยเฉพาะเพื่อความเหมาะสม และสร้างมาตรการป้องกันการใช้มาตรการการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยมิชอบ ทั้งนี้การจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวแม้ว่าจะจะเป็นผลดีต่อนักลงทุนในการลดภาระในการจัดตั้งบริษัท และทำให้นักลงทุนสามารถเป็นผู้ถือหุ้นที่สามารถรอบงการดำเนินงาน รวมทั้งได้รับผลกำไรอันเกิดจากการดำเนินงานของบริษัทแต่เพียงผู้เดียวก็ตาม แต่การจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหา อื่น ๆ ตามมามากมาย ทั้งปัญหาการใช้สภาพนิติบุคคลเป็นเกราะเพื่อจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น ปัญหาการจัดตั้งบริษัทด้วยเงินทุนต่ำ (Thin Capitalization) รวมทั้งปัญหาการผูกขาดทางการค้า เป็นต้น นอกจากนี้การจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวทำให้บริษัทมีความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยกว่าบริษัทจำกัดโดยทั่วไปที่มีผู้ถือหุ้นหลายคน เนื่องจากผู้ถือหุ้นเพียงคนเดียวของบริษัทมักจะบริหารจัดการบริษัทเพื่อผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น หรือผลกระทบต่อสังคม ดังนั้นการที่จะแก้ไข หรือบัญญัติกฎหมายพิเศษเพื่ออนุญาตให้มีการจัดตั้งบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นคนเดียวในประเทศจึงต้องคำนึงถึงข้อดี ข้อเสีย รวมถึงผลกระทบที่อาจจะตามมาจากการจัดตั้งบริษัทดังกล่าว โดยอาจจะพิจารณาจากแนวทางของต่างประเทศ แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความพร้อมในการที่จะนำหลักกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้ในประเทศไทยด้วย